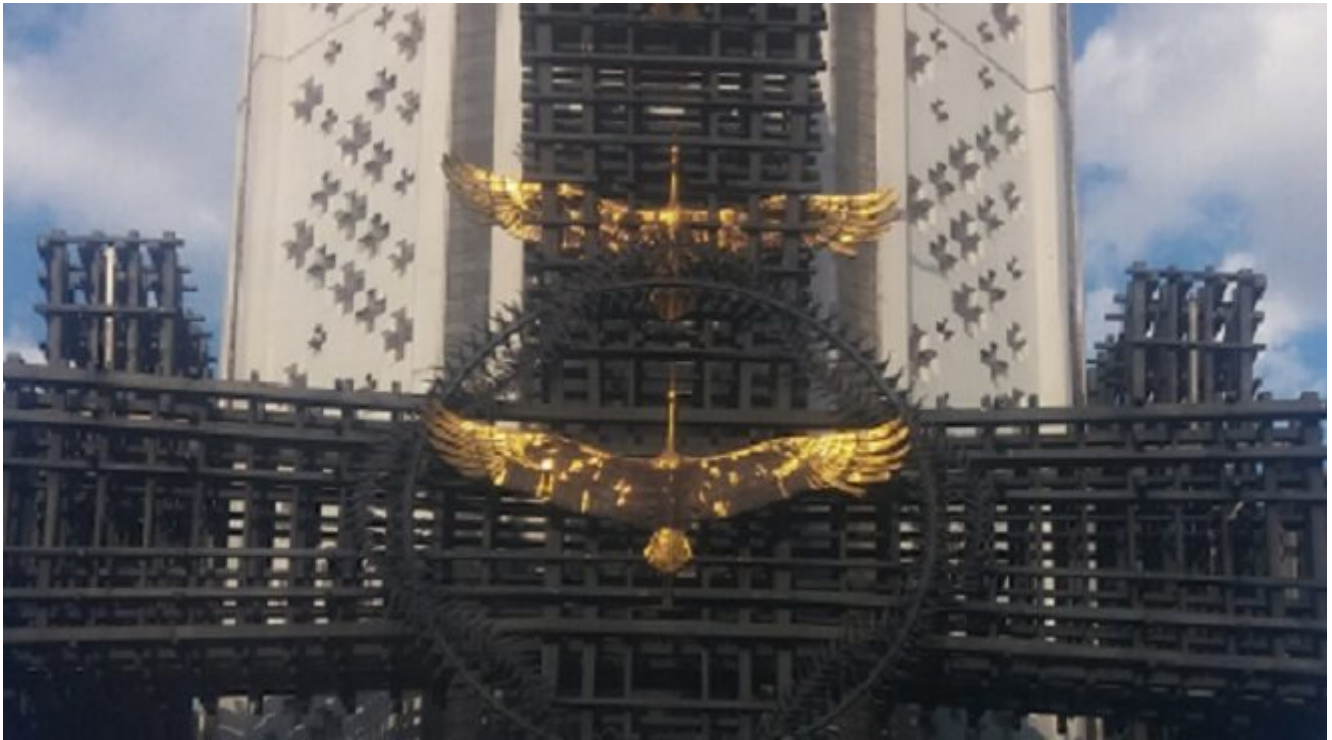

Ο αλλοτριωμένος άνθρωπος και τα αίτια της αλλοτρίωση

Πολιτισμός / Δοκίμια

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος – Συγγραφέας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=343362>)

Κατά τον Μαρξ ο αλλοτριωμένος άνθρωπος είναι αποξενωμένος απ' την ουσία του είδους του, αποξενωμένος απ' την ανθρώπινη ουσία τόσο ως προς τις φυσικές όσο και ως προς τις πνευματικές του ιδιότητες με αποτέλεσμα την μετατροπή της ανθρώπινης ουσίας σε μέσο συντήρησης της ατομικής ύπαρξης.

Ο αλλοτριωμένος άνθρωπος δεν αξιοποιεί και δεν πραγματώνει τις προσωπικές του δυνατότητες, γιατί δεν αξιοποιεί σημαντικές ικανότητες του εαυτού του, με αποτέλεσμα να νιώθει μοιρασμένος σε διάφορες αντιφατικές μεταξύ τους δραστηριότητες και η ζωή του να είναι σκόρπια. Ακρωτηριάζοντας έτσι τον εαυτό του και διχάζοντας την προσωπικότητά του δεν λειτουργεί αυτόβουλα, δεν ενώνεται με τον κόσμο, δεν νιώθει ελεύθερος. Η ελεύθερη και όχι η καταναγκαστική δραστηριότητα είναι ο μόνος τρόπος, με τον οποίο μπορεί να υπερνικήσει ο άνθρωπος την πλήξη της μοναξιάς, να φτάσει στην ολοκλήρωσή του και να συμφιλιωθεί και πάλι με τον κόσμο, με τον άνθρωπο, τη φύση και τον εαυτό

του.

Ο κύριος σκοπός του αλλοτριωμένου ανθρώπου είναι η επωφελής ανταλλαγή των ικανοτήτων του, των γνώσεών του, του εαυτού του, με τα άλλα άτομα που κι αυτά είναι διατεθειμένα για μια τέτοια επωφελή συναλλαγή. Η αξία του βρίσκεται στην οικονομική του δύναμη όχι στις ανθρώπινες ιδιότητες της αγάπης και της λογικής, ούτε στις καλλιτεχνικές του ικανότητες. Έτσι η αίσθηση που έχει για την αξία του εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες με βάση την κρίση των άλλων και με αυτόν τον τρόπο εξαρτάται από αυτούς τους άλλους.

Το μόνο καταφύγιο για τον αλλοτριωμένο άνθρωπο είναι η συμμόρφωση με το κατεστημένο, προκειμένου να γίνει αποδεκτός και να μην είναι διαφορετικός από τους άλλους. Ένας τέτοιος άνθρωπος αισθάνεται ανίσχυρος, μοναχικός και απομονωμένος. Όμως στο βαθμό που ένα άτομο ενεργεί κατ' επιταγή ή μίμηση των άλλων, δεν μπορεί να ακούσει τη φωνή της συνείδησής του και πολύ περισσότερο να ενεργήσει σύμφωνα με τη συνείδησή του και να κάνει κάτι δικό του, δεν μπορεί να είναι ελεύθερος.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του αλλοτριωμένου είναι ότι μετατρέπει τα πράγματα έξω απ' αυτόν σε «είδωλα», σε «ταμπού», σε «θέσφατα», στα οποία υποτάσσεται και υποδουλώνεται. Οι δυνάμεις του βρίσκονται πάνω από αυτόν, έχουν στραφεί εναντίον του και περισσότερο τον εξουσιάζουν παρά τις εξουσιάζει. Ο αποξενωμένος άνθρωπος, ενώ πιστεύει πως είναι κυρίαρχος της φύσης και των πραγμάτων, στην πραγματικότητα έχει γίνει δούλος αυτών των πραγμάτων και των καταστάσεων και ανίσχυρο εξάρτημα ενός κόσμου, όπου οι δυνάμεις του είναι απενεργοποιημένες.

Τα αίτια της αλλοτρίωσης

Δόθηκαν πολλές ερμηνείες του φαινομένου της αλλοτρίωσης και έγιναν αξιόλογες προσπάθειες για τον εντοπισμό των αιτίων που την προκαλούν. Το πιο γνωστό αίτιο, στο οποίο συμφωνούν οι περισσότεροι, είναι η μηχανοποίηση της εργασίας με τον καταμερισμό της εργασίας. Η βιομηχανική επανάσταση χρησιμοποιήθηκε για την ευημερία και την πρόοδο των ανθρώπων με την μεγάλη παραγωγή καταναλωτικών αγαθών. Η βιομηχανοποίηση τροφοδότησε τον καταναλωτισμό και ο καταναλωτισμός προσέφυγε στην βιομηχανική παραγωγή, για να ικανοποιηθεί. Όμως αυτή η ευημερία εξασφαλιζονταν με τον καταμερισμό της εργασίας, ο οποίος επέφερε πολλά δεινά και ένα από αυτά, το βασικότερο, είναι η αλλοτρίωση. Ο σύγχρονος άνθρωπος πιστεύει πως μόνο η οικονομική άνεση και η δυνατότητα να κατέχει και να ξοδεύει του εξασφαλίζει την ευτυχία. Για να έχει όμως αυτή την οικονομική άνεση πρέπει να δουλεύει και να δουλεύει πολύ. Έτσι αφοσιώνεται μέρα και νύχτα στην δουλειά του που γίνεται γι' αυτόν δουλειά. Τα λεφτά όμως «*δε γίνονται με το σταυρό στο χέρι*», λέει ο λαός. Πρέπει να απατήσεις, να κλέψεις, να φονεύσεις να πατήσεις επί πτωμάτων. Με τέτοια κίνητρα η ανθρώπινη κοινωνία γίνεται ζούγκλα, όπου ισχύει το δίκαιο του ισχυρότερου. Σε αυτήν δυστυχώς την κοινωνία ζούμε σήμερα, όπως τουλάχιστον την παρουσιάζουν τα Μ.Μ.Ε. Είναι κρίμα, ενώ μπορούμε να ζούμε σε μια κοινωνία προσώπων, όπου θα επικρατεί η αγάπη, η αλληλεγγύη, η συμπάρασταση, ζούμε σε μια κοινωνία, όπου επικρατεί το ατομικό συμφέρον, η αδιαφορία και η αναισθησία. Στο χέρι μας όμως είναι τα αλλάξουμε όλα αυτά.

(Συνεχίζεται)

<https://bit.ly/3HmhG31>